

Nr 56.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående befrielse från skyldighet att gälda visst skadestånd m. m.; given Stockholms slott den 22 januari 1954.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande statsrådet hemställt.

GUSTAF ADOLF.

Hj. R. Nilson.

Utdrag av protokollet över kommunikationsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 22 januari 1954.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden SKÖLD, ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, LINGMAN, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL, NORDENSTAM.

Efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet anför statsrådet Hjalmar Nilson.

Genom en den 17 oktober 1951 av hovrätten för Övre Norrland meddelad dom, vilken står fast, sedan Kungl. Maj:t avslagit ansökan av kronan om prövningstillstånd, dömdes t. f. vägmästaren Sven Ludvig Eugén Lundgren och förrådsmanen Frans Henrik Alexius Nygren att böta vardera 40 dagsböter för vissa förseelser mot gällande föreskrifter rörande explosiva varor. De förpliktades tillika att solidariskt med kronan

utgiva skadestånd med 8 408 kronor 18 öre jämte 5 procent ränta därå från den 7 maj 1951 till dess betalning skedde till en vid en sprängningsolycka skadad minderårig gosse, Kjell-Erik Eriksson. Därjämte förpliktades Lundgren och Nygren att likaledes solidariskt med kronan återgälda statsverket vissa kostnader för fri rättegång samt vittnesersättning.

Av handlingarna i målet inhämtas följande.

Från Norsjö vägmästarområdes sprängämnesupplag i Norsjö, för vilket Nygren var föreståndare, bortfördes den 9 september 1950 20 kg nitrolit i vanlig fabriksförpackning, ett antal sprängkapslar och stubintråd för att användas vid vissa smärre vägarbeten vid Varboliden. Sprängmedlen nedlades och förvarades som handförråd därefter under ca en månad på sistnämnda arbetsplats i en låst verktyglåda. Lådan var emellertid så beskaffad, att fara förelegat att däri förvarade sprängämnen kunnat åtkommas av obehöriga även då den varit låst. Eriksson hade med hjälp av kamrater vid några tillfällen olovligen ur den låsta lådan tillägnat sig sprängmedel. Vid ett tillfälle, då han utfört sprängningar härmed, hade han svårt skadats. Nygren, som känt till att högst 5 kg sprängämnen fått utlämnas för ett handförråd och att vid utlämnandet s. k. laddlåda bort komma till användning, hade underlåtit att efterforska och återfordra det bortförda, sedan han strax efter bortförandet uppmärksammat förhållandet. Lundgren beordrade utsändande av sprängmedel till arbetsplatsen utan att ha förvissat sig om huruvida vederbörande lagbas där ägt kännedom om gällande bestämmelser angående sprängmedels handhavande och förvaring samt underlät att kontrollera att bestämmelserna efterlevdes. Lundgren och Nygren dömdes därför vållande till Erikssons kroppsskada och tillika skyldiga att ersätta skadan. Med hänsyn till Lundgrens och Nygrens ställning förpliktades kronan i egenskap av väghållare att solidariskt med dem svara för Erikssons skada. Eriksson ansågs emellertid ha medverkat till skadan i sådan grad, att det honom tillkommande skadeståndet jämkades till hälften av vad eljest bort utgå.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har sedermera i anledning av domen för kronans räkning utbetalat sammanlagt 9 528 kronor 7 öre, varav 8 879 kronor 27 öre i skadestånd jämte ränta samt 648 kronor 80 öre i rättegångskostnader och vittnesersättningar. Styrelsen har därefter anmodat Lundgren och Nygren att vardera till styrelsen inbetala hälften av förstnämnda belopp eller 4 764 kronor 3 öre, enär kronan som juridisk person ej kunde ha varit direkt vållande utan kronans medansvar grundats på att Lundgren och Nygren varit anställda som förmän hos vägförvaltningen.

I gemensam skrivelse den 23 september 1953 har *Sveriges Arbetsledareförbund*, vari Lundgren är medlem, och *Svenska Vägarbetareförbundet*, i vilket Nygren är medlem, hemställt, att Lundgren och Nygren måtte befrias från skyldighet att gottgöra kronan de solidariskt ådömda beloppen. Såsom stöd härför anföres, att någon grov vårdslöshet från Lundgrens och Nygrens sida ej förelegat. Det är också styrkt, att sprängmedlen varit förvarade under lås, och att den skadade gossen kommit i besittning av desamma genom olovligt tillgrepp ur den låsta lådan, vars lock han

med hjälp av en kamrat bant upp på ena sidan, så att han kunnat sträcka in handen. Varken Nygren eller Lundgren innehar sådan befattning, att det kan anses rimligt, att arbetsgivaren, kronan, av dem utkräver skadeståndsansvar i ett fall sådant som detta. Skälighetssynpunkter talar enligt organisationernas förmenande för att skadeståndsbeloppet och rättegångskostnaderna täckes av kronan ensam, enär vägförvaltningen såsom arbetsgivare bör stå de ekonomiska riskerna för den verksamhet förvaltningen bedriver. Vidare framhålles, att, om vägväsendet ej förstatligats eller om ifrågavarande vägarbeten bedrivits på entreprenad med Lundgren och Nygren som anställda av vederbörande entreprenadföretag, Lundgren och Nygren med säkerhet skulle varit ekonomiskt skyddade genom av arbetsgivaren tecknad ansvarighetsförsäkring. Slutligen erinrar förbunden om att statsverket enligt gällande bestämmelser gottgör förare av staten tillhörigt fordon de skadeståndsbelopp han kan komma att ådömas, för såvitt skadan ej vållats genom rattfylleri, uppsåtligt vållande, grov vårdslöshet eller olovligt brukande av fordonet.

Över framställningen har utlåtanden avgivits av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och statskontoret.

Enligt *väg- och vattenbyggnadsstyrelsens* mening visar straffmätningen, att domstolarna ansett, att de förseelser, för vilka Lundgren och Nygren blivit dömda, icke är av mera allvarlig natur. På grund härav och med instämmande i de skäl framställningen innehåller tillstyrker styrelsen bifall till densamma.

Statskontoret finner det tveksamt, om kronan bör efterskänka sin i ärendet avsedda regressfordran, då förseelserna avser åsidosättande av gällande föreskrifter rörande explosiva varor. I varje fall bör full befrielse från återbetalningsskyldighet ej ifrågakomma. För att kronan skall eftergiva sin fordran mot befattningshavarna bör sålunda krävas, att de inom viss av Kungl. Maj:t föreskriven tid till kronan inbetalar ett belopp av förslagsvis 400 kronor vardera.

Föredraganden.

Av redogörelsen framgår, att kronan solidariskt med tvenne befattningshavare vid väg- och vattenbyggnadsverket, Lundgren och Nygren, ådömts viss ersättningsskyldighet i anledning av en inom Norsjö vägmästarområde hösten 1950 inträffad sprängningsolycka. För Lundgren och Nygren har nu begärts befrielse från dem åliggande ersättningsskyldighet mot kronan, sedan väg- och vattenbyggnadsstyrelsen för kronans räkning i anledning av förevarande dom erlagt 9 528 kronor 7 öre och anmodat Lundgren och Nygren att till styrelsen inbetala hälften av detta belopp vardera.

På grund av vad i ärendet upplysts finner jag mig böra i huvudsak

tillstyrka den gjorda framställningen. I enlighet med statskontorets förslag torde dock med hänsyn till arten av de förseelser, som Lundgren och Nygren låtit komma sig till last, ett belopp av 400 kronor böra gäldas av dem vardera.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att envar av t. f. vägmästaren Sven Ludvig Eugén Lundgren och förrådsmannen Frans Henrik Alexius Nygren må, därest han inom tid som av Kungl. Maj:t bestämmes till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen inbetalar 400 kronor, befrias från honom åliggande resterande ersättningskyldighet mot kronan i anledning av den av hovrätten för Övre Norrland den 17 oktober 1951 meddelade domen.

Till vad föredragande statsrådet med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt, behagar Hans Maj:t Konungen lämna bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

W. Hammargren.